

Graad 12 – Boek A

(Eerste KABV uitgawe)

INHOUD:

Bladsy:

A1.	Rye en reekse	3
A2.	Logaritmes en funksie inverses	103
A3.	Finansiële Wiskunde	137

Hierdie boek is opgestel en verwerk deur E.J. Du Toit in 2023.

Webtuiste: www.abcbooks.co.za

Kopiereg © 2023. Alle kopiereg word voorbehou. Geen deel van hierdie publikasie mag in enige vorm gereproduseer word nie; tensy skriftelike toestemming daarvoor verkry is.

**MET SPESIALE DANK EN ERKENNING AAN DIE DEPARTEMENT VAN
ONDERWYS VIR DIE GEBRUIK VAN UITTREKSELS UIT OU VRAESTELLE.**

ISBN 978-1-928336-51-8

Besoek ook www.abcmathsandscience.co.za vir ekstra oefeninge, toetse en vraestelle.

Hoofstuk A1 **Rye en reekse**

A1.1 Rekenkundige rye en reekse:

A1.1.1 Rekenkundige rye:

'n Rekenkundige ry (RR) het 'n konstante verskil.

Algemene term: $T_n = a + (n - 1)d$

Met: $a \rightarrow$ die eerste term

$d \rightarrow$ konstante verskil: $d = T_2 - T_1 = T_3 - T_2 = T_8 - T_7 \dots \dots \dots$

$n \rightarrow$ posisie van die term $[n \in \mathbb{N}_0]$

Vb. 1 Beskou die ry: 5 ; 2 ; -1 ; -4 ;

(a) Bereken die algemene term van die ry.

(b) Bereken T_{34}

(c) Bereken n as $T_n = -58$

(d) Los op vir x as $5T_x - 3T_{x+1} = 1$

$$(a) \quad a = 5$$

$$d = T_2 - T_1 = 2 - 5 = -3 \quad \text{of} \quad d = T_3 - T_2 = -1 - 2 = -3$$

$$T_n = a + (n - 1)d$$

$$\therefore T_n = 5 + (n - 1)(-3)$$

$$\therefore T_n = 5 - 3n + 3$$

$$\therefore T_n = 8 - 3n$$

$$(b) \quad T_n = 8 - 3n$$

$$\therefore T_{34} = 8 - 3(34)$$

$$\therefore T_{34} = -94$$

$$(c) \quad T_n = 8 - 3n$$

$$\therefore -58 = 8 - 3n$$

$$\therefore 3n = 8 + 58$$

$$\therefore 3n = 66$$

$$\therefore n = \frac{66}{3}$$

$$\therefore n = 22$$

$$(d) \quad 5T_x - 3T_{x+1} = 1$$

$$\therefore 5(8 - 3x) - 3[8 - 3(x + 1)] = 1$$

$$\therefore 40 - 15x - 3[8 - 3x - 3] = 1$$

$$\therefore 40 - 15x - 24 + 9x + 9 = 1$$

$$\therefore -6x = 1 - 25 = -24$$

$$\therefore x = 4$$

Oefening 1:

Datum: _____

- (1) Skryf die volgende drie terme in elk van die volgende rye neer:
 [Dui ook aan watter van die rye is rekenkundige rye.]

(a) $3 ; 6 ; 12 ; 24 ;$ _____

(b) $3 ; -4 ; -11 ; -18 ;$ _____

(c) $113 ; 115 ; 117 ; 119 ;$ _____

(d) $0,17 ; 0,37 ; 0,57 ; 0,77 ;$ _____

(e) $\frac{1}{2} ; \frac{2}{3} ; \frac{3}{4} ; \frac{4}{5} ;$ _____

(f) $2 ; 8 ; 18 ; 32 ;$ _____

- (2) Skryf die eerste vier terme in elk van die volgende rye neer:
 [Dui ook aan watter van die rye is rekenkundige rye.]

(a) $T_n = -3n$ _____

(b) $T_n = 2^n$ _____

(c) $T_n = n + 10$ _____

(d) $T_n = 4n + 1$ _____

(e) $T_n = n^2$ _____

(f) $T_n = \frac{n}{2}$ _____

- (3) Beskou die ry: $3 ; 7 ; 11 ; 15 ; \dots \dots$

- (a) Bereken die algemene term van die ry.

(b) Bereken T_{25}

(c) Bereken n as $T_n = 87$

(4) Hoeveel terme is daar in die volgende ry: 65 ; 59 ; 53 ; 47 ; ; -85?

(5) Plaas 6 terme tussen 8 en 29 sodat dit 'n rekenkundige ry vorm.

(6) Die eerste drie terme van 'n RR is: $x - 1$; $2x + 1$; $3 - x$

- (a) Bereken die waarde van x .

- (b) Skryf die eerste vyf terme van die ry neer.

- (c) Skryf die n^{de} term neer.

- (d) Bepaal die 80ste term van die ry.

(7) As $T_n = 5 - 2n$, bereken:

- (a) die eerste term van die ry.

- (b) die konstante verskil van die ry.

- (c) $T_{24} + 3 T_{56}$

(8) Die algemene term van 'n RR is $T_n = 4n + 3$.

Bereken: $T_{2x} - 2 T_{x-1}$

(9) In 'n RR is die derde term gelyk aan 18 en $T_{10} = -17$.

Bepaal die eerste drie terme van die ry.

- (10) Die som van die derde term en die vierde term van 'n RR is 26 en die verskil tussen dieselfde ry se elfde en tiende term is 4. Bepaal die eerste term en dan ook die waarde van term vier-en-tachtig.

A1.1.2 Rekenkundige reekse:

A1.1.2.1 Formule:

Formule vir die som (S_n) van 'n RR:

$$S_n = a + [a + d] + \dots + [a + (n-2)d] + [a + (n-1)d]$$

$$+ S_n = [a + (n-1)d] + [a + (n-2)d] + \dots + [a + d] + a$$

$$\therefore 2S_n = [2a + (n-1)d] + [2a + (n-1)d] + \dots + [2a + (n-1)d] + [2a + (n-1)d]$$

$$\therefore 2S_n = n [2a + (n - 1)d]$$

$$\therefore S_n = \frac{n}{2} [2a + (n-1)d]$$

of as $\ell \rightarrow$ laaste term

$$S_n = a + [a + d] + \dots + [\ell - d] + \ell$$

$$+ S_n = \ell + [\ell - d] + \dots + [a + d] + a$$

$$\therefore 2S_n = [a + \ell] + [a + \ell] + \dots + [a + \ell] + [a + \ell]$$

$$\therefore 2S_n = n [a + l]$$

$$\therefore S_n = \frac{n}{2} [a + l]$$

Vb. 2 Bereken: $5 + 2 - 1 - 4 - \dots \dots - 94$

$$\begin{aligned}
 T_n &= a + (n - 1)d & \text{met} & S_n = \frac{n}{2}[a + l] \\
 \therefore T_n &= 5 + (n - 1)(-3) & \text{met} & \therefore S_{34} = \frac{34}{2}[5 + (-94)] \\
 \therefore -94 &= 5 - 3n + 3 & & \therefore S_{34} = -1513 \\
 \therefore 3n &= 8 + 94 & & \\
 \therefore 3n &= 102 & \text{of } S_n = \frac{n}{2}[2a + (n - 1)d] & \\
 \therefore n &= 34 & \therefore S_{34} = \frac{34}{2}[2(5) + (34 - 1)(-3)] & \\
 \therefore T_{34} &= -94 = l \text{ [laaste term]} & \therefore S_{34} = -1513 &
 \end{aligned}$$

A1.1.2.2 Sigma-notasie:

$$\text{Sigma notasie } \rightarrow \sum_{k=2}^8 5k - 1$$

Wat lees as: Bereken die som vanaf waar $k = 2$ tot by $k = 8$ vir $(5k - 1)$.

Vb. 3 Bereken n as $\sum_{k=1}^n 3k - 1 = 442$

$$\begin{aligned}
 \therefore \text{Bereken: } [3(1) - 1] &+ [3(2) - 1] + [3(3) - 1] + \dots \dots + [3(k) - 1] \\
 \therefore 2 + 5 + 8 + \dots \dots + [3(n) - 1] &= 442
 \end{aligned}$$

$$\therefore a = 1 \quad \therefore S_n = \frac{n}{2}[2a + (n - 1)d]$$

$$d = 2 \quad \therefore 442 = \frac{n}{2}[2(2) + (n - 1)(3)]$$

$$n = ? \quad \therefore 442 \times 2 = n[4 + 3n - 3]$$

$$S_n = 442 \quad \therefore 884 = 3n^2 + 1n$$

$$\therefore 0 = 3n^2 + 1n - 884$$

$$\therefore 0 = (3n + 52)(n - 17)$$

$$\therefore n = \frac{-52}{3} \quad \text{of} \quad n = 17$$

Nvt

$$\therefore S_{17} = 442 \quad [n \in \mathbb{N}_0]$$

Vb. 4 Skryf die volgende in sigma-notasie:

$$29 + 25 + 21 + 17 + \dots \quad (\text{tot 18 terme})$$

$$\begin{aligned} T_n &= a + (n - 1)d \\ \therefore T_n &= 29 + (n - 1)(-4) \\ \therefore T_n &= 29 - 4n + 4 \\ \therefore T_n &= 33 - 4n \end{aligned}$$

$$\therefore \text{Sigma notasie} \rightarrow \sum_{n=1}^{18} 33 - 4n$$

Oefening 2:

Datum: _____

(1) Bereken:

(a) $5 + 8 + 11 + 14 + \dots$ tot 16 terme

$$(b) \quad 9 + 12 + 15 + 18 + \dots + 264$$

(c) $36 + 31 + 26 + 21 + \dots$ tot 34 terme

$$(d) \sum_{k=1}^7 (4k - 1)$$

$$(e) -7 - 2 + 3 + 8 + \dots + 123$$

(f) $\sum_{n=3}^{12} (3 - n)$

(g) n as $\sum_{k=1}^n (3k - 2) = 92$

(h) -66 - 64 - 62 - 60 - - 22

$$(i) \quad \sum_{i=1}^{300} \binom{i}{2}$$

- $$(j) \ n \text{ as } 0,3 + 1,1 + 1,9 + 2,7 + \dots \text{ (tot } n \text{ terme)} = 24,8$$

- (2) Die n^{de} term van 'n RR is $2n + 3$. Bepaal:

- (a) die eerste drie terme van die ry.

- (b) die 18de term van die ry.

- (c) hoeveel terme in die ry het 'n som van 4 352.

$$(3) \quad \text{Die volgende is gegee: } \sum_{t=2}^{11} (3 - 3t)$$

- (a) Skryf die eerste drie terme neer.

- (b) Bepaal die som van die reeks.

- (4) As $S_n = n^2 + n$, bepaal T_7 .

- $$(5) \quad \text{In 'n RR is } S_6 = 123 \text{ en } T_5 = 25.$$

- (a) Bepaal die eerste term en die konstante verskil van die ry.

- (b) Bepaal n waarvoor $S_n < 403$.

- (6) Gegee: -1 ; 2 ; 5 ; 8 ;

- (a) Bepaal die twintigste term van die ry.

- (b) Bepaal die som van die eerste twintig terme.

- (c) Watter term in die ry is gelyk aan 56?

- (d) Hoeveel terme moet bymekaar getel word om 'n som van 259 te kry?

- (7) Die eerste drie terme van 'n RR is: $7x - 1$; $2x + 3$ en $3 - 5x$

- (a) Bepaal die waarde van x .

- (b) Skryf die eerste vier terme van die ry neer.

- (c) Bereken T_{18} .

- (d) Hoeveel terme moet by die eerste 18 terme getel word om 'n som van 2 360 te kry?

- (8) In 'n RR is die eerste term 23 en die laaste term is -369 .

Die som van die reeks is $-9\ 861$.

- (a) Bepaal die aantal terme in die reeks.

- (b) Bepaal die konstante verskil van die terme in die reeks.

- (c) Bepaal die dertiende term.

- (9) Gegee rekenkundige ry: $3k + 2 ; 5k + 1 ; 7k ; 9k - 1 ; \dots \dots$

- (a) Bepaal die konstante verskil in terme van k .

- (b) Bepaal die som van die eerste twaalf terme in terme van k .

A1.1.3 Toepassings:

Vb. 5 Rachel oefen vir 'n marathon. Sy hardloop 20 km op die eerste dag se voorbereiding. Sy besluit om elke dag as sy oefen 3 km verder te hardloop as die vorige keer.

- (a) Indien sy hierdie oefenprogram volg, bereken tydens watter dag van oefening sy 56 km sal hardloop.
 (b) Bereken Rachel se totale afstand wat sy gehardloop het vir die eerste 10 voorbereidende oefeninge.

- (a) RR: 20 ; 23 ; 26 ; 29 ; ; 56

$$\therefore a = 20$$

$$d = 3$$

$$n = ?$$

$$T_n = 56$$

$$T_n = a + (n - 1)d$$

$$\therefore 56 = 20 + (n - 1)(3)$$

$$\therefore 56 = 20 + 3n - 3$$

$$\therefore -3n = 17 - 56$$

$$\therefore -3n = -39$$

$$\therefore n = 13$$

∴ Rachel sal op die dertiende dag 56 km hardloop.

(b) $S_{10} = ?$

$$S_n = \frac{n}{2}[2a + (n-1)d]$$

$$\therefore S_{10} = \frac{10}{2}[2(20) + (10 - 1)(3)]$$

$$\therefore S_{10} = 335$$

∴ Rachel se totale afstand vir die eerste 10 dae is 335 km.

Oefening 3:

Datum: _____

- (1) Cory sny sestien stukkies tou vir 'n projek. Die kortste van die toue is 28 cm lank en die langste van die toue is 88 cm lank. Indien die lengte van die sestien toue van kort tot lank neergeskryf word, vorm dit 'n RR.

(a) Bereken die lengte van die 13de tou in die ry.

- (b) Bereken die totale lengte van al 16 toue.
